

at der er al mulig Grund til at tage under Overvejelse, om ikke vi skulle spare de store Beløb, der her kræves af Staten og Kommunen. Der foreligger fuldt færdige Planer for den gamle Kirkes Istandsættelse og Udvidelse, og det er fra kompetent Side hævdet som aldeles bestemt, at denne Istandsættelse og Udvidelse kunde gøres for omtrent 50,000 Kr. Det er ikke mere end $\frac{1}{3}$ af, hvad den nye Kirke vil koste, for det er uomtvisteligt, at den ikke kan bygges for de 135,000 Kr., den nye Kirke vil koste betydeligt mere, i det mindste 150,000 Kr. Følgen heraf vil blive, at Rønne Kommunes Bidrag ikke bliver 45,000 Kr., men et betydeligt større Beløb. Jeg vil nu spørge den højtærede Kultusminister, om ikke han vil være med til her at spare Staten og Kommunen for et Beløb paa 60—70,000 Kr. og være med til af Statskassen at yde $\frac{1}{3}$ af, hvad det vil koste at sætte den gamle Kirke i forsvarlig Stand, dog ikke ud over $\frac{1}{3}$ af det stipulerede Beløb, 50,000 Kr. Det forekommer mig, at det vilde være fornuftigt nu i disse pengeknappe Tider at foretage denne Besparelse, og jeg tror, at Flertallet af Byens Befolkning vilde være særdeles tilfreds med en saadan Ordning.

Hvis Regeringen vil sige, at den ikke vil yde Bidrag til ældre Kirkers Restauring, men kun til Opførelsen af nye Kirker, passer det ikke rigtigt i dette Tilfælde, hvor det ikke er en helt ny Kirke, der er Tale om, men kun en delvis ny Kirke. Og der foreligger ogsaa Fortilfælde, hvor man har ydet Bidrag fra Statens Side til Udvidelse af allerede bestaaende Kirker. Paa Finansloven 1896—97 er der opført et Beløb af 35,000 Kr. til Udvidelse af Esbjerg Kirke, der ingenlunde kunde siges at være en Kirke, der havde arkitektonisk eller arkæologisk Betydning. Jeg vil derfor anmode den højtærede Minister om at se velvilligt paa Sagen, som jeg her har fremstillet den.

Et andet Spørgsmaal, jeg vil omtale, er rejst af de samvirkende bornholmske Husmandsforeninger. Der er af disse indsendt et Andragende om at faa et Laan — Andragendet er sendt til Finansministeriet, men burde maaske rettest være sendt til Landbrugsministeriet — paa 2,000 Kr. af Statslaanefonden til videre Udlaan gennem Husmandsforeningerne til Husmænd, som trænge til at faa udført Grundforbedringsarbejder paa deres Jordlod. En hel Mængde Husmænd faar ikke tilnærmelsesvis det ud af deres Jord, som de burde, fordi de ere ude af Stand til at

faa foretaget Grundforbedringsarbejder som Mergling, Kalkning og Dræning. Det er ved Undersøgelse af de bornholmske Husmandsforeningers Konsulent konstateret, at der findes en betydelig Mængde Husmænd, der ere ude af Stand til selv at skaffe de nødvendige Midler til Veje til dette Formaal. Man har derfor indenfor Sendemandsorganisationen taget Spørgsmaalet op til Løsning, og Sagen er allerede i god Gænge. Man har dannet en Forening, idet man har ladet de lokale Foreninger, som have tiltraadt Tanken, tegne sig for et Beløb af 15 Øre pr. Mand aarlig til en Fond, som skal tjene til Imødegaelse af eventuelle Tab. Og for at kunne stille yderligere Sikkerhed for de Beløb, der skulle laanes til videre Udlaan, er der udstedt Gældsbeviser, og der er allerede tegnet for over 2,000 Kr. Garantibeviser blandt disse forskellige Husmænd og andre, der interessere sig for Sagen. Nu er der jo ikke noget til Hindrer for, at Husmandsorganisationerne meget vel, naar de kunne stille betryggende Sikkerhed for Pengene, kunne laane disse i et lokalt Pengeinstitut, f. Eks. en Bank, men det bliver til en betydelig Rente, vel ikke under 6 pCt. Man har derfor rettet en Henvendelse til Regeringen for at faa et Laan af Statslaanefonden, og jeg vil rette den Opfordring til den højtærede Landbrugsminister og til Finansudvalget at stille sig saa imødekommende som muligt overfor dette Krav. Det er ikke et Krav, der er lokalt begrænset, thi det er ikke blot de bornholmske Husmandsorganisationer alene, der have optaget denne Sag til Løsning. Man er ogsaa her paa Sjælland indenfor Husmandsorganisationerne i Færd med at ordne Spørgsmaalet, og der vil sikkert inden ret længe fra disse komme Krav om en lignende Støtte som den, der nu kræves af Samvirksomheden paa Bornholm.

Jeg vil dernæst tillade mig at opfordre den højtærede Landbrugsminister til at foretage en Undersøgelse af, i hvor stor Udstrækning der er Superficiær-Fæste her i Landet. Det er et meget ejendommeligt Fæstesystem, vel nok det uheldigste, der findes her i Landet. Dette Fæstesystem er særlig udviklet paa Bornholm og paa Samsø og findes ogsaa enkelte andre Steder i Landet. Jeg er til Sinds efter Samraad med de bornholmske Husmandsorganisationer senere her paa Rigsdagen at stille Forslag om at faa disse Fæsteres Forhold ind under mere betryggende Kaar, end de ere i Øjeblikket, men forinden et saadant